

ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΟΣ Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΟΥ ΣΑΡΑΝΤΑ

Παρήλθαν πλέον 76 χρόνια από την 28^η Οκτωβρίου 1940. Και εφέτος θα επαναληφθούν τα ίδια: παράτες, μουσικές και απέραντες κενολογίες. Αλλά η αγία αυτή επέτειος δεν είναι τέτοια. Είναι Διδαχή. Διδάσκει πώς ο Ελληνισμός κάνει το Μέγα Θαύμα όταν ωριμάσουν οι καιροί του: ενότητα, άξια ηγεσία και αίσθημα τιμής. Αρκεί να ωριμάσουν τώρα και οι Έλληνες μπορούν να κάνουν πάλι το Μέγα Θαύμα. Είναι ταπεινωμένοι και χρεοκοπημένοι, δουλωμένοι στο Σύστημα και ζεμένοι στα Μνημόνια, αλλά Τότε ήσαν πολύ χειρότερα. Ζούσαν βυθισμένοι στην νωπή Μικρασιατική Καταστροφή και στην εθνική ταπείνωση, στην εσχάτη ένδεια και στην προσφυγιά, στην απομόνωση και στην χρεοκοπία Μαινόταν ο Εθνικός Διχασμός και από την 4^η Αυγούστου 1936 τελούσαν κάτω από σκληρή δικτατορία. Αλλά, ξαφνικά, λαμπρή Αυγή. *«Με το χαμόγελο στα χείλη πάνε οι φαντάροι μας μπροστά»*

Ο Ιωάννης Μεταξάς ήταν απηνής δικτάτορας αλλά λαμπρός επιτελής στρατηγός και οξυδερκής πολιτικός. Ωστόσο, εξέφρασε τον Ελληνικόν Τρόπον, όταν ώρα 3^η πρωινή της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 απέρριψε αμέσως το ιταλικό τηλεσίγραφο που ο κόμης Γκράτσι του επέδωσε μέσα στην άγρια νύχτα. «Αλόρ σε λα γκερ» του είπε γαλλικά. «Λοιπόν, έχουμε πόλεμο». Και, τότε, σύσσωμος ο Ελληνισμός έτρεξε στα όπλα. Οι φτωχοί, ταπεινοί Έλληνες έστησαν γλέντι. Χόρευαν, τραγουδούσαν και έσπευδαν να πέσουν στη φωτιά να σκοτωθούν. Ο δικτάτορας έγινε Εθνικός Ηγέτης.

Πριν ακόμη λήξει το τηλεσίγραφο της η Ιταλία εξαπέλυσε γενική επίθεση στο Μέτωπο της Ηπείρου: 18 Συντάγματα, μία Μεραρχία Ιππικού, δύο τεθωρακισμένες ταξιαρχίες, 6 τάγματα Μελανοχιτώνων, ισχυρές πυροβολαρχίες και τουλάχιστον 150 πολεμικά αεροπλάνα. Απέναντί τους η Ελλάδα είχε παρατάξει, από τις ακτές του Ιονίου πελάγους μέχρι τον Σμόλικα, την ενισχυμένη 8^η Μεραρχία πεζικού, την 3^η ταξιαρχία πεζικού και μονάδες πυροβολικού. Ανέτρεψαν πολύ σύντομα την επίθεση. Στην Πίνδο το Απόσπασμα Δαβάκη ανέκοψε και κατεδίωξε τις σιδηρές ιταλικές δυνάμεις που είχαν εισχωρήσει στο αλπικό υψίπεδο. Οι Έλληνες ιππείς εφορμούσαν όρθιοι με το σπαθί στο χέρι στα ελαφρά άρματα των Ιταλών. Ο Δαβάκης έπεσε.

Η Ιταλία, με συντριπτική υπεροχή στον αέρα, εξαπέλυσε μαζικό βομβαρδισμό των πόλεων για να κάμψει το ηθικό του Λαού. Σε Τατόι, Πειραιά, Πάτρα, την Κόρινθο, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Κέρκυρα οι βόμβες έπεφταν βροχή αλλά βαλλόμενος Λαός τους πήρε στο φιλό. Τα βομβαρδιστικά εφορμούσαν καταπάνω τους και οι Έλληνες τραγουδούσαν: *«Κορούδο Μουσολίνι»*.

Στις 14 Νοεμβρίου ο Ελληνικός Στρατός εξαπολύει την αντεπίθεσή του και επί 45 συνεχείς ημέρες προελαύνει στη Βόρειο Ήπειρο μέσα στον άγριο χειμώνα, στο χιόνι και στην παγωνιά. Οι αλλεπάλληλες νίκες θερμαίνουν την καρδιά. Τα τρία Σιδηρά Συντάγματα Φλωρίνης χυμούν στην Αλβανία από τις Πρέσπες καταλαμβάνουν το Πόγραδετς, μάχονται σκληρά στις κορυφές, στα καταράχια και στα πυκνά χιόνια του Μοράβα. Παντού νικούν. Και συνέχεια προχωρούν. Είναι σημαδιακά τα Συντάγματα 33 Φλωρίνης, 28 Αμυνταίου και 90 με τα τάγματα Αριδαίας, Γιαννιτσών και Βεροίας. Οι άνδρες τους, οι υπαξιωματικοί και πολλοί αξιωματικοί ήσαν Μακεδόνες: σλαβόφωνοι, βλαχόφωνοι, αρβανιτόφωνοι και τουρκόφωνοι πρόσφυγες. Στην συντριπτική τους πλειοψηφία ήσαν σλαβόφωνοι. Και οι σλαβόφωνοι Μακεδόνες είχαν «το λυκοτόμαρο». Παρ' ότι οι πατέρες τους ενωρίτερα είχαν αποτελέσει τη ραχοκοκαλιά του Μακεδονικού Αγώνος και το Ιερόν Σφάγιον του Έθνους, η Πατρίδα τους υποπεύονταν! Και όχι μόνον αυτό. Τους διέκρινε από τους άλλους Έλληνες. Ιδιαίτερα μάλιστα εκείνα ακριβώς τα χρόνια, από το 1936, η δικτατορία τους

κατεπιέζε και αρκετούς τους φυλάκιζε ή τους εξόριζε δίχως λόγο ούτε νόμο. Αυτοί, όμως, κατά Θεϊαν Δίκην αποτελούσαν πρώτοι, από τον Αύγουστο 1940, την πρώτη ελληνική στρατιωτική δύναμη επί των συνόρων της Αλβανίας απέναντι στην κραταιά Ιταλική Αυτοκρατορία. Αυτούς παρέτασε η Ελλάδα και ταυτόχρονα τους φοβόταν! Μικροελλαδίτικη σχιζοφρένεια! Όμως, παρά τους διωγμούς των γονέων τους και παρ' ότι τους έπνιγε δικαιολογημένα η αφόρητη αδικία και η εθνική αχαριστία, εκείνοι οι λαμπροί Μακεδόνες Ακρίτες δεν δείλιασαν ούτε ταλαντεύθηκαν. Υπερασπίστηκαν άχρι θανάτου την άστοργη Μάνα Πατρίδα, που απαρνήθηκε τα παιδιά της. Σύντομα επρόκειτο να σαρώσουν δια της λόγχης εκείνες τις ασύστατες, βλακώδεις και προ πάντων υβριστικές υποψίες. Επί πέντε συνεχείς μήνες, από την 28η Οκτωβρίου 1940 μέχρι και την 23η Απριλίου 1941, πολεμούσαν νύχτα-μέρα ανύστακτοι και αήττητοι μέσα στα χιόνια υπό δριμύτατο ψύχος και υπό καταιγισμό εχθρικού πυρός, χωρίς επαρκή εφόδια ούτε σύγχρονα όπλα, στις υψηλότερες κορυφογραμμές απροσίτων βουνών απέναντι σε απείρως πολυαριθμότερο και ισχυρότερο εχθρό. Ωστόσο, κατελάμβαναν τις κορυφογραμμές τη μία πίσω από την άλλη και συνέτριβαν παντού τον εχθρό. Αήττητοι εισήλθαν πρώτοι στη φωτιά και εξήλθαν τελευταίοι. Αλλ' όχι όλοι. Αγόγγυστοι δεκατίσθηκαν.

Εμείς οι Τελευταίοι πια ζήσαμε παιδιά ό,τι σήμερα είναι μια επέτειος της 28^{ης} Οκτωβρίου.

Ο πατέρας μου Νάκας, τότε 36 ετών πατέρας δυο μικρών αγοριών, πολέμησε μέχρι τέλος στις γραμμές του 28 Συντάγματος Αμυνταίου. Τα παιδικά μου βιώματα αποτυπώνονταν κάθε 28^η Οκτωβρίου στα χρονογραφήματα του «Ελληνικού Βορρά» επί δεκαετίες. Είναι πιο επίκαιρα παρά ποτέ. Ιδού κατά λέξη ένα, γραμμένο το 1971:

Ξαναζούμε εκείνες τις στιγμές που κράτησε την ανάσα της όλη η Γης.

– Και τις καμπάνες; Τις άκουσες τις καμπάνες;

Τις άκουσα παιδί. Θυμούμαι σαν νάταν τώρα. Πρώτα ένας χτύπος από δω, μετά άλλος από κει και, ξαφνικά, τρελλάθηκαν οι καμπάνες. Όλες μεριάς. Χτυπούσαν, χτυπούσαν, ολοένα χτυπούσαν χαρμόσυνα και όλη η ατμόσφαιρα, ολόκληρη η Ελλάδα, έγινε μια χαρμόσυνη κωδωνοκρουσία.

– Η Κορυσά. Πήραμε την Κορυσά!

Τι μέθη και εκείνη! Σαράντα. Όσο πλησιάζει η 28^η Οκτωβρίου με το άχραντο μήνυμά της τόσο νιώθεις την ανάγκη να πάρεις τα βουνά. Γιατί μονάχα τα βουνά απόμειναν στον τόπο αυτό μεγάλα, ατάραχα και σιωπηλά. Τα βουνά και οι ανώνυμοι ξωμάχοι –το ίδιο σιωπηλοί. Όλα τα άλλα τα τύλιξε με την αηδιαστική της ευτέλεια η φυλακία, η τιποτολογία και η χαμερπής ιδιοτέλεια. Αισθάνεσαι ναυτία.

Εκεί ψηλά μπορείς να αφουγκραστείς, αν είσαι έτοιμος από καιρόν, την πυκνή σιωπή των νεκρών, το παράπονο των γενναίων. Και ποιός ξέρει; Ίσως να έλθει πάλι το βαθύ μπουμπουνητό των κανονιών, χυμένο στα γριζα μπουγάζια. Η σάλπιγγα.

Υπήρξε μεγάλο το Σαράντα, Μεγαλύτερο από όσο το χωράει ο νους των επηρμένων. Γι' αυτό και οι Μικροί, μη αντέχοντας το μεγαλείο του Λαού, το κόβουν φέτες-φέτες το ρυπαίνουν, το κονταίνουν, το ρίπτουν τοις κυσί, προσπαθώντας έτσι να μετρηθούν για να φανεί το μπόι τους «ηγετικό». Τι να φανεί;

Τι τάχα εμποδίζει τους Έλληνες να πιάσουν το βιβλίο των μαρτυριών και να πάρουν τα βουνά τα καθαγιασμένα με το αίμα των πιο καλών παιδιών μας; Φοβούνται πια οι Έλληνες ακόμη και να θυμηθούν πώς κάποτε σταθήκαμε Μεγάλοι. Τρέμουν άραγε τον καθρέφτη; Ή απλώς αφέθηκαν στο ρεύμα των ποταπών καιρών; Το «απλώς» είναι που τρέμω. Το «απλώς» και το «εν όψει».

Ν. Ι. Μέτζος